

Dan maar de RAT afschaffen?

De vorige RAT hield tijdens zijn mandaat (1984-1987) 88 vergaderingen met een gemiddelde van 4,25 uur per vergadering, 374 uren in totaal. Hij formuleerde 65 adviezen en stuurde daarnaast 8 adviezen in briefvorm aan de minister. Hoe onmisbaar is de Raad van Advies voor de Toneelkunst?

In het vorige nummer van *Etcetera* berichtten we reeds over de nieuw aangestelde Raad van Advies voor de Toneelkunst (RAT). De RAT werd in het leven geroepen door het theaterdecreet van 13 juni 1975, voluit het "Decreet houdende subsidieregeling van de nederlandse toneelkunst". Artikel 9 van het decreet bepaalt dat "de Raad bestaat uit een voorzitter, een ondervoorzitter en 11 leden door de Koning benoemd uit deskundigen op het gebied van de toneelkunst en uit vertegenwoordigers van de directeurs van instellingen voor toneelkunst en de toneelauteurs. Het mandaat duurt vier jaar en is éénmaal hernieuwbaar. De Raad wordt samengesteld met eerbiediging van de wet en het decreet waarbij de bescherming van de ideologische en filosofische strekkingen gewaarborgd wordt." In Artikel 10 wordt het werkingsveld omschreven: "De Raad brengt advies uit over alle in dit decreet vermelde aangelegenheden en, op verzoek van de bevoegde Minister of op eigen initiatief, over alle aangelegenheden die de toneelkunst aanbelangen."

Tot zover het wettelijk kader. We trappen een open deur in door te stellen dat de RAT, samen met het theaterdecreet in zijn geheel, sinds lang scherp bekritiseerd wordt. Voor ons ligt het eindverslag van de voorbije RAT, door hem opgesteld over de voorbije werking (1984-1987). Er ligt ook het verontwaardigde persbericht van 15 juni 1988, n.a.v. de samenstelling van de nieuwe RAT (zie *Etcetera* 23 voor de volledige tekst), ondertekend door een 25-tal prominenten uit de theatersector. Wettelijk kader, de RAT-praktijk van de voorbije vier jaren en een scherpe protestreactie: voldoende elementen om een diagnose te stellen van een uiterst belangrijk schakel in het theaterweb.

Negatief bilan

De discussie over de RAT heeft de wenselijkheid van een adviesorgaan als uitgangspunt. De meningen hierover zijn verdeeld. Op ondoorgronde wijze werden gezelschappen als Brialmont, NVT, HTP en BKT door de RAT negatief geadviseerd; INS/Mannen van den Dam kreeg geen verdediging van de raad toen de mi-

nister in 1986 het positieve advies naast zich neerlegde. In het eindrapport worden deze hete hangijzers nergens aangeraakt — merkwaardig toch. In zijn inleiding vermeldt ontslagnemend voorzitter Piet Jaspert dat "vanuit formeel organisatorisch, administratief standpunt en/of vanuit een onhoudbare discrepantie tussen decretaire voorschriften en artistieke prestaties, enkele gezelschappen moesten verdwijnen". Moet de RAT dus als waakhond van het decreet beschouwd worden? We komen hier op terug.

De RAT steekt ook pluimen op zijn hoed. Zo "kreeg het jeugdtheater terecht prioritaire steun" (Eindverslag, blz. 5). In *Etcetera* 23 kon u lezen dat tientallen mensen uit het kinder- en jeugdtheater dit ten stelligste bestrijden. De RAT pronkt ook met de toelagen die aan projectmatige experimenten verstrekt werden en met de steun aan een aantal 'receptieve productiecentra' (Schaamte, Stuc, Nieuwpoorteteater, enz.). Laat ons wel wezen: voor alle projectaanvragen werd in 1986 en 1987 respectievelijk 20 en 40 miljoen fr. geadviseerd, d.w.z. 3,9 en 6,9 % van het totale theaterbudget (de minister reduceerde in 1987 bovendien het bedrag tot 25 miljoen fr.). Dit kan een redelijk bedrag lijken, maar is in feite een peulschil wanneer men even overloopt wie daarvoor in aanmerking komt; in 1986 b.v.: Marc Vanrunxt, Pat Van Hemelrijk, Needcompany, Jan Declair, Blauwe Maandag Compagnie, Mannen van den Dam, NVT, Josse De Pauw, Rosas, Roxane Huilmand, Michèle Anne De Mey, Pyramide op de Punt en 54 anderen. In 1987 lagen er 77 aanvragen op tafel! Hetzelfde geldt voor de receptieve productiecentra waar een schamel budget van 15 miljoen fr. over 10 centra verdeeld moest worden in 1987. De steun aan projecten en receptieve centra lijkt meer op een alibi dan op een fundamentele koerswijziging. De RAT heeft echter een verweer achter de hand: hij kan de decretaire voorschriften niet omzeilen. De ironie wil dat de herziening van het theaterdecreet de prioritaire opdracht was die cultuurministers Karel Poma als Patrick Dewael aan de RAT bij herhaling meegegeven hebben. De RAT, zo stelt die uitvoerig in

zijn eindrapport, heeft die uitdaging tenvolle geaccepteerd. "We hebben er heel hard en lang aan gewerkt", schrijft Piet Jaspert. Hij doelt daarmee op drie adviezen: "Advies nr. 38 (29-9-86) betreffende de grondslagen voor een nieuw theaterdecreet"; "Advies nr. 40 (17-11-86) betreffende het niet nakomen van door het theaterdecreet opgelegde verplichtingen" en "Advies nr. 52 (26-10-87) betreffende het onderzoek naar de wenselijkheid van hetzij opheffing, hetzij aanpassing van artikel 3 § 1 5* van het theaterdecreet". Op de inhoud van die adviezen komen we in een volgend nummer terug; hier interesseert ons vooral de stelling van de ontslagnemende RAT dat die herziening in de ontwerpfasen blijven steken is omdat "vanuit de hoogste instanties niet gereageerd geweest is op de initiële en principiële voorstellen van de RAT" (blz. 28). Deze argumentatie houdt geen steek. De RAT was door de minister belast met een expliciete opdracht en was het aan de (theater)gemeenschap verplicht klaarheid te brengen in een jaren aanslepende discussie. Als de minister in kwestie de boot uiteindelijk probeert af te houden, moet de RAT zich niet in een hoekje laten drummen: hij kan (in feite moet hij dat sowieso) de discussie in de openbaarheid brengen, hij kan officieel protest aantekenen, hij kan al dan niet collectief ontslag nemen. Neen, wat doet de RAT? Hij gaat even voorzichtig aan de mouw van Patrick Dewael frommelen. Dat komt ervan wanneer men zich onvoorwaardelijk loyaal opstelt t.a.v. de minister.

Het hoeft dan ook niet te verbazen dat velen *carrément* pleiten voor de afschaffing van de RAT. De besluitvorming wordt er alleen maar minder doorzichtig door. Alles zou duidelijker, en vooral eenvoudiger zijn bij een directe relatie tussen minister en theatermakers. De minister zou zelf rechtstreeks een beleid kunnen uitstippelen. Of hij/zij zou volledig autonoom, op de wijze die hem of haar het beste past, bepaalde mensen of instellingen met een adviserende opdracht kunnen belasten. In een land waar men vaak tussen de regels moet lezen of in de coulissen moet duiken om een glimp op te kunnen vangen van de werkelijke gang van zaken in de beleidsvoe-